

SAKSUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 24/05732-3
Saksbehandler Marit Ragnhild Øien

Kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan 2025-2028

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Ungdomsrådet	12.11.2024	22/24
10 Utvalg for plan og byggesak	19.11.2024	90/24
11 Formannskapet	21.11.2024	59/24
12 Kommunestyret	11.12.2024	
2 Arbeidsmiljøutvalget	14.11.2024	17/24
3 Eldrerådet	14.11.2024	18/24
4 Rådet for personer med funksjonsnedsettelse	14.11.2024	20/24
5 Partssammensatt utvalg	18.11.2024	14/24
6 Utvalg for omsorg, helse og seniorpolitikk	18.11.2024	26/24
7 Utvalg for næring, eiendoms- og stedsutvikling	18.11.2024	23/24
8 Utvalg for oppvekst, idrett og kultur	19.11.2024	55/24
9 Utvalg for klima, teknikk og miljø	19.11.2024	30/24

Ungdomsrådet har behandlet saken i møte 12.11.2024 sak 22/24

Behandling:

Kommunikasjonssjef Morten Ellingsen presenterte kommunedirektørens forslag til Økonomi og handlingsplan. Rådet stilte spørsmål og jobbet i grupper før de kom med sine innspill. Ungdomsrådet valgte å komme med en uttalelse over prioriteringsområder i denne saken istedenfor å behandle kommunedirektørens innstilling.

Votering:

- 1) Vi forstår at vi må spare penger, men dette kan ikke spares på barn og unge. Vi synes det er viktig å prioritere lærere og andre ressurser på skolene (miljøarbeidere, PPT,

skolehelsetjeneste osv.). Om man har gode lærere og andre ressurser kan dette gi positiv innvirkning på læring, trivsel og forebygge psykiske uhelse og andre utfordringer, som for eksempel skolefravær, mobbing, utenforskap og kriminalitet. Støttes enstemmig.

- 2) Det er viktig å sørge for gode uteområder på skolene. Dette er viktig for at elevene skal få bevegelse, frisk luft, utfordringer og gode lekemuligheter i skolehverdagen og ellers på fritiden. Støttes enstemmig.
- 3) Behold fritidsklubbene og ungdomskafeene våre. Støttes enstemmig.
- 4) Utvid åpningstidene til fritidsklubbene og ungdomskafeene. Dersom disse stedene er åpne i helgene og senere på kvelden, kan det redusere ungdomskriminalitet. Støttes med 9 mot 4 stemmer.
- 5) Det er viktig å beholde utekontaktene. Støttes med 12 mot 1 stemme.
- 6) Vi ønsker flere utekontakter, vi ser at dette er positivt blant annet utenfor Ski storsenter. Fikk 5 mot 8 stemmer og falt.
- 7) Ikke bruk penger på å investere i KI, samarbeid heller med andre kommuner eller universiteter enn å ta hele kostnaden alene. Eventuelt vent til utviklingen av KI har kommet lengre så noen andre har gjort jobben for oss. Støttes enstemmig
- 8) Vi tenker at bompenger er en fin inntektskilde, selv om det er upopulært. Fikk 6 mot 7 stemmer og falt.
- 9) Mindre utbygging, bare det mest nødvendige. Og sørg for god planlegging så man ikke bygger noe som ikke blir brukt. Støttes med 12 mot 1 stemme.

Ungdomsrådets uttalelse 12.11.2024:

- 1) Vi forstår at vi må spare penger, men dette kan ikke spares på barn og unge. Vi syns det er viktig å prioritere lærere og andre ressurser på skolene (miljøarbeidere, PPT, skolehelsetjeneste osv.). Om man har gode lærere og andre ressurser kan dette gi positiv innvirkning på læring, trivsel og forebygge psykiske uhelse og andre utfordringer, som for eksempel skolefravær, mobbing, utenforskap og kriminalitet. Støttes enstemmig.
- 2) Det er viktig å sørge for gode uteområder på skolene. Dette er viktig for at elevene skal få bevegelse, frisk luft, utfordringer og gode lekemuligheter i skolehverdagen og ellers på fritiden. Støttes enstemmig.
- 3) Behold fritidsklubbene og ungdomskafeene våre. Støttes enstemmig.
- 4) Utvid åpningstidene til fritidsklubbene og ungdomskafeene. Dersom disse stedene er åpne i helgene og senere på kvelden, kan det redusere ungdomskriminalitet. Støttes med 9 mot 4 stemmer.
- 5) Det er viktig å beholde utekontaktene. Støttes med 12 mot 1 stemme.
- 6) Ikke bruk penger på å investere i KI, samarbeid heller med andre kommuner eller universiteter enn å ta hele kostnaden alene. Eventuelt vent til utviklingen av KI har kommet lengre så noen andre har gjort jobben for oss. Støttes enstemmig.
- 7) Mindre utbygging, bare det mest nødvendige. Og sørg for god planlegging så man ikke bygger noe som ikke blir brukt. Støttes med 12 mot 1 stemme.

Arbeidsmiljøutvalget har behandlet saken i møte 14.11.2024 sak 17/24

Behandling:

Behandling i sentralt medbestemmelsesutvalg ble gjort kjent i møtet.

Arbeidsmiljøutvalget uttrykker bekymring for kutt i stabene, som kan medføre at støtte til lederne i direktørområdene reduseres

Beatrice Vromant-Berg fremmet følgende forslag: Saken tas til orientering

Votering:

Vromant- Bergs forslag støttes enstemmig

Arbeidsmiljøutvalgets innstilling 14.11.2024:

Saken tas til orientering

Eldrerådet har behandlet saken i møte 14.11.2024 sak 18/24

Behandling:

Karin Kværner, leder (FrP) fremmet følgende forslag til tillegg:

«Eldrerådet vil understreke at innenfor en stram kommuneøkonomi er det viktig å prioritere seniorenene i kommunen.»

Eldrerådet fremmet følgende fellesforslag:

«Saken tas til orientering.»

Votering:

Kværners og Eldrerådets fellesforslag støttes enstemmig.

Eldrerådets uttalelse 14.11.2024:

Saken tas til orientering.

Eldrerådet vil understreke at innenfor en stram kommuneøkonomi er det viktig å prioritere seniorenene i kommunen.

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse har behandlet saken i møte 14.11.2024 sak 20/24

Behandling:

Rådet er orientert om uttalelsen fra Ungdomsrådet.

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse fremmet følgende fellesforslag:

«Saken tas til orientering.»

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse fremmet følgende tilleggskommentar:

«Vi forstår at vi må spare penger, men vi er bekymret for kutt i tjenestene. Vi synes at det er viktigere å prioritere nytenkning enn kutt.»

Votering:

Rådets forslag støttes enstemmig.

Rådets tilleggskommentar støttes enstemmig.

Rådet for personer med funksjonsnedsettelsers uttalelse 14.11.2024:

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse tar saken til orientering.

Vi forstår at vi må spare penger, men vi er bekymret for kutt i tjenestene. Vi synes at det er viktigere å prioritere nytenkning enn kutt

Partssammensatt utvalg har behandlet saken i møte 18.11.2024 sak 14/24

Behandling:

Knut Tønnes Steenersen (FRP) fremmet følgende forslag:
Saken tas til orientering.

Votering:

Steenersens forslag støttes enstemmig.

Partssammensatt utvalgs uttalelse 18.11.2024:

Saken tas til orientering

Utvalg for omsorg, helse og seniorpolitikk har behandlet saken i møte 18.11.2024 sak 26/24

Behandling:

Uttalelsene fra ungdomsrådet, eldrerådet og rådet for personer med funksjonsnedsettelse var gjort kjent for utvalget før møtet.

Bjørn Kløvstad (H) fremmet følgende forslag:
«Saken tas til orientering.»

Votering:

Kløvstads forslag støttes enstemmig.

Utvalg for omsorg, helse og seniorpolitikks innstilling 18.11.2024:

Saken tas til orientering.

Utvalg for næring, eiendoms- og stedsutvikling har behandlet saken i møte 18.11.2024 sak 23/24

Behandling:

J. Kristian Bjerke (H) fremmet på vegne av H og FRP følgende forslag:
«Saken tas til orientering.»

Votering:

Fellesforslaget fra H og FRP støttes enstemmig.

Utvalg for næring, eiendoms- og stedsutviklings innstilling 18.11.2024:

Saken tas til orientering.

Utvalg for oppvekst, idrett og kultur har behandlet saken i møte 19.11.2024 sak 55/24

Behandling:

Uttalelser og innstillinger fra råd og utvalg er gjort kjent for utvalget i forkant av møtet.

Leder av Ungdomsrådet, Aleksander Pedersen, brukte taleretten sin og uttalte seg på vegne av Ungdomsrådet.

Hege Elise Blix Mortensen (H) fremmet følgende fellesforslag:
«Saken tas til orientering.»

Votering:

Mortensens forslag støttes enstemmig.

Utvalg for oppvekst, idrett og kulturs innstilling 19.11.2024:

1. Økonomi- og handlingsplan 2025-2028, inkludert årsbudsjett og økonomiplan, vedtas i samsvar med forskriftsmessige oversikter i kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan 2025-2028, herunder:
 1. Hovedoversikt drift slik den kommer frem av §5-4 Bevilgningsoversikt drift (1A)
 2. Netto driftsbudsjett per virksomhetsområde slik det kommer frem av §5-4 Sum bevilgning drift, netto (1B)
 3. Hovedoversikt investering slik den kommer frem av §5-5 Bevilgningsoversikt investering (2A)
 4. Investeringsbudsjett per virksomhetsområde slik det kommer frem av §5-5 Bevilgningsoversikt investering (2B)
2. Kommunedirektøren gis fullmakt til følgende låneopptak:
 1. Lån til finansiering av investeringer, inntil 1 179 mill. kroner.
 2. Lån til startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 320 mill. kroner.
 3. Likviditetslån innenfor en kredittramme begrenset oppad til 100 mill. kroner i henhold til kommunens reglement for finans- og gjeldsforvaltning.
 4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å refinansiere lån innenfor rammene i reglement for finans- og gjeldsforvaltning.

5. Kommunedirektøren gis fullmakt til å overføre restbudsjett 2024, mer-/mindreforbruk, på ikke-avsluttede investeringsprosjekter til årsbudsjett 2025, inklusiv finansiering.
3. For tjenester innen vann, avløp, renovasjon, slam, feiing, private reguleringsplaner, bygge-/delesaker, saksbehandling etter matrikkelloven og utslippstillatelser etter forurensningsloven skal gebyrnivået tilsvare full kostnadsdekning i henhold til lovverk og gjeldende retningslinjer for selvkost. Tilsvarende gjelder også for seksjoneringsaker.
4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å disponere flyktningefondet ved behov.
5. Kommunale gebyrer, avgifter, brukerbetalinger og festeavgift til Nordre Follo kirkelige fellesråd fastsettes som vist i økonomi- og handlingsplanen (gebyrlisten). Kremasjonsavgift til Nordre Kirkelige fellesråd avvikles fra 1. juli 2025.
6. Planstrategi i økonomi- og handlingsplan 2025-2028 legges til grunn i det videre arbeidet.
7. Ved utskrivning av skatt nyttes Stortingets fastsatte maksimale satser.
8. For 2025 boettes inntil 220 flyktninger.

Utvalg for oppvekst, idrett og kultur tar saken til orientering.

Utvalg for klima, teknikk og miljø har behandlet saken i møte 19.11.2024 sak 30/24

Behandling:

Uttalelser og innstillinger fra råd og utvalg er gjort kjent for utvalget i forkant av møtet.

Sivert Wahlgren Leirbakk (H) fremmet følgende forslag:

Saken tas til orientering.

Votering:

Leirbakks forslag støttes enstemmig.

Utvalg for klima, teknikk og miljø's innstilling 19.11.2024:

Saken tas til orientering.

Utvalg for plan og byggesak har behandlet saken i møte 19.11.2024 sak 90/24

Behandling:

Uttalelser og innstillinger fra råd og utvalg er gjort kjent for utvalget.

Helge Bunæs (H) fremmet på vegne av H, FRP og SP følgende forslag:

«Saken tas til orientering.»

Votering:

Fellesforslaget fra H, FRP og SP støttes enstemmig.

Utvalg for plan og byggesaks innstilling 19.11.2024:

Saken tas til orientering.

Formannskapet har behandlet saken i møte 21.11.2024 sak 59/24

Behandling:

Uttalelser og innstillinger fra råd og utvalg er gjort kjent for utvalget i forkant av møtet. Regneark som viser partienes forslag til endringer i drifts- og investeringsbudsjettet, ble lagt fram.

Repr. Tore Storehaug (KRF) fremmet følgende alternative forslag på vegne av KRF:
Kommunedirektørens innstilling med endringsforslag fra KRF.

Repr. Oddbjørn Lager Nesje (AP) fremmet følgende alternative forslag på vegne av AP:
Kommunedirektørens innstilling med endringsforslag fra AP.

Repr. Knut Oppegaard (H, FRP, SP, PP) fremmet følgende alternative forslag:
Kommunedirektørens innstilling med endringsforslag fra H, FRP, PP og SP.

Repr. Adrian Pracon (SV) fremmet følgende alternative forslag på vegne av SV:
Kommunedirektørens innstilling med endringsforslag fra SV.

Repr. Adrian Pracon (SV) fremmet følgende endringsforslag til pkt. 8:

8. For 2025 bosettes flyktninger etter det antall anbefalt av IMDi.

Repr. Pind (H) fremmet følgende forslag:
Formannskapet tar alle de fremlagte verbalforslagene til orientering.

Verbalforslag

Cecilie Pind (H) fremmet følgende verbalforslag på vegne av H, FrP, PP og SP:

- 1. Konkurransetsetting av pensjon**
Nordre Follo kommunestyre ber kommunedirektøren legge fram sak for kommunestyret om konkurranseutsettelse av pensjon i Nordre Follo kommune. Det forutsettes at pensjonsvilkårene for kommunens ansatte ivaretas på en minst like god måte som med dagens ordning. Kommunedirektøren skal også utrede muligheten for en egen pensjonskasse. Det er viktig at de tillitsvalgte involveres på en god måte, og konkurransegrunnlaget skal drøftes med tillitsvalgte før det legges fram for politisk behandling i desember 2025.
- 2. Konkurransetsetting renhold**
Kommunedirektøren bes legge fram en sak som skal ha som intensjon å konkurranseutsette

renholdet i Nordre Follo kommune. Det er ønskelig at kommunen deltar i anbudskonkurransen. Saken fremmes innen september 2025

3. **Lesetrening**

Å kunne lese er avgjørende for å tilegne seg ferdigheter i andre fag. I Storbritannia er det etablert en ordning med frivillige som lytter til elevene når de leser. Hensikten er å gi alle barn en mulighet til å lese godt og dermed å lykkes bedre på skolen. De frivillige er tilknyttet organisasjon " Schoolreaders", som hjelper skoler med å finne egnede frivillige. Flertallspartiene ber administrasjonen utarbeide et forslag til hvordan et pilotprosjekt etter mønster av ordningen i Storbritannia kan gjennomføres.

4. **Dialogmøte ungdomsmiljø**

Kommunen initierer et dialogmøte med representanter fra frivilligheten og lokale tros- og livssynssamfunn. Aktuelle temaer kan være inkludering, samskaping, ungdomskriminalitet, utenforskap, og kjønns- og seksualitetsmangfold. Folkevalgte, samarbeidsrådet for tros og livssynssamfunn (STL), politiet og skeive organisasjoner inviteres til relevante bolker.

5. **Uavhengig gjennomgang av selvkostområdet**

Kommunedirektøren bes legge frem en egen sak med en ekstern og uavhengig gjennomgang av selvkostområdene og utviklingen i kommunale avgifter og gebyrer i Nordre Follo kommune. Det skal i saken gis en vurdering på hva som er årsaken til de store endringene i nivået på kommunale avgifter og gebyrer for selvkostområdene. Utvikling i antall årsverk innenfor området bør også belyses. Saken legges frem for politisk behandling i løpet av 4. kvartal 2025.

Oppdraget bør tildeles en aktør som ikke har historikk eller tilknytning til Nordre Follo kommune på dette fagområdet.

6. **Tiltak barnehager**

1. Kommunedirektøren bes legge frem en sak til politisk behandling innen juni 2025 som redegjør for konsekvenser av 15 minutters redusert åpningstid i kommunens barnehager. Det skal ses på effekt på voksentetthet, bemanning, vikarbruk og sykefravær.

2. Det skal også legges fram andre mulige tiltak for å bedre bemanningssituasjonen/bemanningsstettheten i barnehagene, innen oktober 2025. Eksempler kan være bruk av "Lekeressurs" og praksis i barnehage, ordninger andre kommuner har prøvd ut. Pilotprosjekt for å øke grunnbemanning slik Aurskog-Høland, Fredrikstad og Trondheim kommune har sett på.

7. **Konkurransetsetting**

Det er et ønske at deler av kommunens drift skal eksponeres for konkurransetsetting. Dette kan være deler eller hele virksomheter eller nye virksomheter som skal realiseres i fremtiden.

8. **Utbyggingsprosjekter**

Nordre Follo kommune må ha et nøkternt forhold til fremtidige utbyggingsprosjekter i kommunens regi. Det er viktig at det fremmes alternative fremgangsmåter hvor også økonomiske konsekvenser kommer frem for de ulike alternativene i alle utbyggingsprosjekter. Det er viktig at vi velger de alternativene som samlet gir best effekt i forhold til kommunens økonomi, tidsaspekt og et ønske om å ha gode og fornuftige løsninger for å ivareta klima- og miljøtiltak.

Repr. Tore Storehaug (KRF) fremmet følgende verbalforslag:

1. Kommunedirektøren bes gå i dialog med HNHG for å finne en bedre løsning for skolen enn oppsigelse fra nyttår, og komme tilbake til kommunestyret med en sak om samlokalisering av kommunens velkomsttilbud

Marthe Arnesen (MDG) fremmet følgende verbalvedtak:

1. Kommunedirektøren bes gjennomføre en kartlegging av alle kommunale eiendommer som er definert som «grå områder» i kommunen. Med «grå områder» menes arealer som ikke er natur eller matjord, men som inkluderer parkeringsplasser, bygningsmasser, asfalterte flater og andre ikke-grønne eller ikke-produktive arealer.

Kartleggingen skal gi en oversikt mrådernes beliggenhet og størrelse, nåværende bruk og potensialet for omdisponering til grønnere formål. Resultatene skal presenteres for kommunestyret ila 2025.

2. Det er et enormt behov for både nye lekeapparater og vedlikehold av uteområdene ved skoler og barnehager i kommunen. Flere Foreldrenes Arbeidsutvalg (FAU) har samlet inn betydelige midler via eksterne aktører eller spleiser for å forbedre skolegårder og uteområder. Likevel blir tiltakene ofte stående på vent fordi kommunen ved Vei og Park mangler ressurser til å sette opp lekeapparater og sørge for nødvendig vedlikehold.

For å løse dette bes kommunedirektør legge fram konkrete tiltak som sikrer gjennomføring av prosjekter der FAU har skaffet ekstern finansiering til oppgradering av skolegårder og uteområder. Det bør utarbeides en samarbeidsmodell mellom foreldreutvalg og kommunen for å etablere en forutsigbar og lik praksis

Kommunedirektøren bes også se på løsninger for å øke kapasiteten i Vei og Park, inkludert alternative metoder for installasjon og drift av lekeapparater og andre utefasiliteter.

Et til tiltak skal legges frem for kommunestyret innen sommeren 2025.

3. 1. Kommunedirektør bes utrede og legge frem konkrete tiltak for å bedre bemanningssituasjonen i kommunens barnehager innen ØHP 2025. Dette kan inkludere:
 - Implementering av "Lekeressurs" som et rekrutteringstiltak.
 - Samarbeid med videregående og ungdomsskoler om praksis i barnehager.
 - Erfaringer fra pilotprosjekter med økt grunnbemanning i andre kommuner.
2. Det utarbeides en analyse som viser hvilke barnehager som har størst bemanningsutfordringer, basert på faktorer som antall barn per ansatt, sykefravær og foreldreundersøkelser.
3. Kommunedirektør skal velge ut ti barnehager til et pilotprosjekt med økt grunnbemanning, med evaluering etter to år for å vurdere effekten på kvalitet og arbeidsmiljø.
4. Kommunedirektøren bes om å umiddelbart etablere et fotgjengerfelt mellom Monsrudveien og Magasinveien i Magasinparken. I tillegg skal det utarbeides en trafiksikkerhetsplan for området i samarbeid med beboerne, Finstad og Magasinparken skole, med særlig vekt på barn, myke trafikanter og bomiljø. Tiltaket dekkes fra konto eiendel 10094.

5. Kommunedirektøren bes se utrede gjennomføring av et områdeløft i utvalgte deler av kommunen med betydelige utfordringer knyttet til sosiale forhold, levekår eller nærmiljøkvaliteter.

Utredningen skal inkludere:

1. Kartlegging av hvilke områder i kommunen som har størst behov for et områdeløft, basert på indikatorer som levekår, kriminalitetsstatistikk, skolemiljø og sosiale utfordringer.
 2. Forslag til tiltak inspirert av erfaringer fra områdeløft på Holmlia, Trosterud og Haugerud, eller andre relevante satsinger. Eksempler på tiltak kan være:
 - Oppgradering av uteområder og felles møteplasser.
 - Etablering eller styrking av fritidstilbud og ungdomsarbeid.
 - Tiltak for inkludering og styrking av lokalt engasjement.
 - Bedring av tverrfaglig samarbeid mellom skole, helse og kultur.
 3. Kommunedirektør skal også vurdere samarbeid med statlige aktører, næringsliv og frivillige organisasjoner for finansiering og gjennomføring.
6. Kommunedirektøren bes intensivere arbeidet med ombruk av møbler, inventar og byggematerialer i kommunen, og styrke tilgjengeliggjøringen av ombruksmuligheter for skoler, barnehager og andre kommunale virksomheter.

Det bes spesielt om følgende tiltak:

1. Videreutvikling av Ombrukslageret: Sikre at pilotprosjektet Ombrukslageret overføres til ordinær drift i 2025, og vurdere hvordan løsningen kan gjøres mer brukervennlig og synlig for ansatte i kommunen.
2. Digital løsning: Evaluere og eventuelt innføre løsningen fra Loopfront etter presentasjonen i november 2024, for å gjøre det enklere å dokumentere, dele og rapportere gevinster knyttet til miljø og økonomi.
3. Lagring av byggematerialer: Utrede muligheten for å etablere egne lagerlokaler for ombruk av større byggematerialer, og vurdere samarbeid med private aktører eller andre kommuner for å løse lagringsutfordringer.
4. Erfaringsdeling: Systematisere og dele erfaringer fra ombruksprosjekter som Magasinparken og Sofiemyr skole, slik at praksisen kan implementeres i alle nybygg- og rehabiliteringsprosjekter i kommunen.

Kommunedirektøren bes legge frem en oppdatert plan for arbeidet med ombruk ila våren 2025 inkludert kostnadsoverslag og forslag til eventuelle budsjettjusteringer.

7.
 1. Kommunedirektøren bes utrede innen første halvår 2025 hvilke økonomiske virkninger en eiendomsskatt vil ha for kommunen med ulike tilpasninger og bunnfradrag. Det bes om at utredningen omfatter eiendomsskatt av både privatboliger og næringsliv
 2. Kommunedirektør bes om å legge ned utvalget for næring, eiendom og stedsutvikling (NES) for å redusere politiske styringskostnader.

3. Kommunedirektør bes om å utarbeide forslag til reduksjon av politikergodtgjørelser. Dette skal legges frem for kommunestyret innen sommeren 2025.
8. Kommunedirektøren bes gjeninnføre streaming av politiske møter for å styrke åpenhet og innbyggerinvolvering i kommunens beslutningsprosesser. Det bes om at kommunedirektøren vurderer kostnadseffektive løsninger, inkludert muligheten for enklere tekniske oppsett
9. Kommunestyret ber kommunedirektøren finne et egnet sted for plassering av ishockeybane med vant på Sofiemyr. Når plassering er valgt skal sponsorer fra lokalt nærings- og foreningsliv inviteres med for å bidra til etablering av ny bane.
10. Kommunedirektøren bes sørge for at Kjellern i Ski sentrum sikres en permanent drift og videreutvikles i samarbeid med brukerne
11. Kommunedirektøren bes legge frem en sak med konkrete tiltak for å redusere lysforurensning i kommunen. Følgende tiltak bes vurdert:
 - Gjennomføre en kartlegging av områder med høy grad av lysforurensning, inkludert kommunale bygg, veibelysning og idrettsanlegg.
 - Øke bevisstheten rundt lysforurensning og oppfordre private aktører til å implementere tiltak som reduserer unødvendig belysning.
12. Kommunedirektøren bes utarbeide en plan for å styrke bærekraftig skogforvaltning på kommunens eiendommer og i samarbeid med private skogeiere. Målet er å ivareta karbonlagring, biologisk mangfold og rekreasjonsmuligheter. Følgende tiltak bes vurdert:
 1. Gjenopprette ødelagte skogområder med stedegne treslag og beskytte nøkkelbiotoper for truede arter.
 2. Utrede hvordan skogen kan bidra til økt karbonlagring og klimatilpasning.
 3. Sikre tilrettelegging for friluftsliv uten å gå på bekostning av miljøverdier.
 4. Støtte private skogeiere i å gjennomføre miljøtiltak som skånsom hogst og bevaring av gamle trær.

En plan med konkrete tiltak og kostnadsoverslag bes lagt frem for kommunestyret ila 2026.

Repr. Adrian Pracon (SV) fremmet følgende verbalforslag:

1. **Økt kompetanse på kultursensitivitet i barnevernet**
Kommunestyret ber om at administrasjonen sikrer at barnevernet i Nordre Follo øker sin kompetanse på kultursensitivitet. Dette kan blant annet skje gjennom samarbeid med aktører som Atlas Kompetanse eller andre relevante fagmiljøer, med mål om å styrke barnevernets evne til å møte familier med ulik kulturell og språklig bakgrunn på en forståelsesfull og inkluderende måte.

Tiltaket skal bidra til et mer treffsikkert og likeverdig barneverntilbud som ivaretar barn og familier i tråd med deres behov, samtidig som det bygger tillit mellom barnevernet og minoritetsfamilier i kommunen.

Administrasjonen bes rapportere tilbake til kommunestyret om status og fremdrift innen 2. halvår 2025.

2. **Innføring av samboergaranti på sykehjem**

Kommunestyret ber administrasjonen innføre en samboergaranti på sykehjem i Nordre Follo. Dette innebærer at ektefeller og samboere som begge har behov for plass på sykehjem, skal få muligheten til å bo sammen, også dersom deres omsorgsbehov er ulike.

Administrasjonen bes utarbeide retningslinjer og finne løsninger for hvordan samboergaranti kan gjennomføres i praksis, i tråd med gjeldende regelverk og ressursrammer. Målet er å ivareta verdigheten og livskvaliteten til eldre par i kommunen som ønsker å dele sin hverdag, også i møte med alderdom og sykdom.

Administrasjonen bes rapportere tilbake til kommunestyret med en plan for implementering innen 2. halvår 2025.

3. **Sikre lokaler eller tomt til Norsk Folkehjelp Follo**

Kommunestyret ber administrasjonen om å finne en løsning som sikrer at Norsk Folkehjelp Follo får tilgang til enten egnet lokale eller tomt for sin viktige virksomhet i kommunen.

Norsk Folkehjelp Follo har i dag et lokale som oppfyller deres behov, men som de står i fare for å miste. Organisasjonen spiller en avgjørende rolle i lokalsamfunnet, særlig innen beredskap, redningstjenester og inkludering. Det er derfor viktig at de fortsatt har tilgang til fasiliteter som muliggjør deres arbeid.

Administrasjonen bes vurdere både midlertidige og langsiktige løsninger og rapportere tilbake til kommunestyret med konkrete alternativer innen 1. halvår 2025.

4. **Dialog med ungdom om møteplasser i nærmiljøet**

Kommunestyret ber administrasjonen gå i dialog med ungdom i Nordre Follo for å kartlegge deres behov og ønsker for møteplasser i nærmiljøet.

Det er i dag mange unge som samles på storsentre og andre steder som ikke nødvendigvis er egnet som sosiale arenaer. Ungdommen selv bør få anledning til å komme med forslag til steder eller tiltak som kan gi dem trygge, inkluderende og tilrettelagte møteplasser.

Administrasjonen bes sikre at denne prosessen involverer ungdom på en måte som skaper reell medvirkning og legge frem en rapport med konkrete anbefalinger og tiltak innen 2. halvår 2025.

Oddbjørn Lager Nesje (AP) fremmet følgende verbalforslag:

1. **Økt grunnbemanning i barnehagene**

Kommunedirektøren bes om å lage en sak til kommunestyret med en analyse som viser hvilke barnehager som

- Har flest barn per ansatt
- Har flest barn per pedagog
- Har høyt sykefravær
- Har stor gjennomtrekk blant ansatte
- Skårer lavest på bemanning i foreldreundersøkelsen

Basert på denne oversikten over hvor behovet er størst skal det velges ut 5 barnehager til å delta i et pilotprosjekt med økt grunnbemanning. Etter to år skal det evalueres hvilken effekt

økt bemanning har hatt. For å sikre et godt pedagogisk tilbud, trygge rammer og individuell oppfølging for alle barn, må grunnbemanningen i barnehagene styrkes. Økt bemanning er avgjørende for å gi barna tilstrekkelig omsorg og støtte, samtidig som ansatte får bedre arbeidsvilkår og tid til planlegging, refleksjon og samarbeid. Dette vil redusere vikarbehovet og bidra til høyere kvalitet i barnehagetilbudet, bedre ivaretagelse av barnas behov og redusert risiko for stress og utbrenthet blant de ansatte. Grunnbemanningen er selve fundamentet for kvaliteten i barnehagene og må styrkes for å møte dagens og fremtidens krav til barnehagetilbudet.

2. Etablering av beredskapens hus

Kommunedirektøren bes om å legge frem en sak for kommunestyret med en plan for etablering av "Beredskapens hus" i kommunen. Vi ber spesielt om at det foretas en vurdering om hvilke av disse tre lokasjonene (kommunale eiendommene) kan egne seg til formålet. Eller om det er andre lokasjoner som egner seg bedre.

Gjallarveien 23, 1413 Tårnåsen - Tårnåsen barnehage, avdeling Augestad.

Tjernveien 3, 1410 Kolbotn.

Østre Greverud gård. Kongeveien 196, 1415 Oppegård

Skogsland. Solbråtanveien 18, 1410 Kolbotn

For å sikre innbyggernes trygghet, styrke beredskapen og forbedre krisehåndteringen i Nordre Follo kommune, er det viktig å etablere "Beredskapens hus". Et slikt senter vil samle nøkkelressurser som Norsk Folkehjelp spesielt og frivillige beredskapsorganisasjoner generelt, og eventuelt relevante kommunale beredskapstjenester under samme tak, og legge til rette for bedre samhandling, raskere respons og effektiv bruk av ressurser i krisesituasjoner. Etableringen av "Beredskapens hus" vil være et viktig steg for å sikre trygghet og beredskap i vår kommune, både i dag og for kommende generasjoner.

3. Vurdering av områder for områdesatsing

Kommunedirektøren bes om å legge frem en sak for kommunestyret der det vurderes hvilke områder i kommunen som er egnet for deltakelse i en såkalt områdesatsing. Områdesatsing er et samarbeid mellom staten og kommunene for å forbedre levekårene i utsatte by- og sentrumsnære områder. Tidligere erfaringer viser at slike satsinger har hatt stor positiv betydning for lokalsamfunnene. Tiltak rettet mot barn og unge, lokale NAV-tiltak og konkrete nærmiljøprosjekter har vist seg spesielt effektive.

Vi ber kommunedirektøren

1. Identifisere områder i kommunen som kan ha behov for områdesatsing.
2. Vurdere relevante tiltak som kan inngå i en eventuell områdesatsing, med vekt på barn og unge, lokale arbeidsmarkedstiltak og styrking av nærmiljøet.
3. Ser på mulighetene for samarbeid med statlige og regionale aktører for finansiering og gjennomføring.

En målrettet områdesatsing vil bidra til å styrke levekårene for innbyggerne, redusere ulikhet og skape et bedre miljø for alle i kommunen.

4. Tilrettelagte arbeidsplasser

Kommunedirektøren bes om å sikre at kommunen intensiverer samarbeidet med privat næringsliv for å etablere betydelig flere tilrettelagte arbeidsplasser. Dette innebærer å:

Aktivt invitere private aktører til samarbeid om tilrettelegging av arbeidsplasser.

Utforske muligheten for offentlig-private partnerskap for å øke kapasiteten for tilrettelegging av arbeidsplasser.

Sikre at kommunen kartlegger behov og utvikler en plan for å realisere flere tilrettelagte arbeidsplasser innen rimelig tid.

Tilrettelegging av arbeidsplasser er et viktig virkemiddel for å sikre inkludering i arbeidslivet for personer som står utenfor det ordinære arbeidsmarkedet. Slike arbeidsplasser gir meningsfylt arbeid, sosial tilhørighet og personlig utvikling for mennesker med ulike utfordringer.

Behovet for flere tilrettelagte arbeidsplasser er stort, og det å samarbeide med privat næringsliv gir muligheter for å skape inkluderende arbeidsplasser på tvers av sektorer.

5. **Gravplassdrift i kommunal regi**

Kommunedirektøren bes om å utarbeide en utredning om muligheten for å overføre gravplassdriften til en kommunal tjeneste, med særlig fokus på potensialet for stordriftsfordeler gjennom samordning med Vei og park sine øvrige virksomheter. Utredningen bør inkludere:

En vurdering av de økonomiske konsekvensene, inkludert potensielle stordriftsfordeler og hvordan dette vil påvirke kommunens inntekter og kostnader.

En analyse av hvilke driftsmessige fordeler som kan oppnås ved å samlokalisere driften av gravplassene med øvrige kommunale tjenester.

En sammenligning med erfaringer fra andre kommuner som har gjennomført lignende omlegging, som Oslo og Bærum.

En vurdering av eventuelle organisatoriske og administrative konsekvenser av en slik overføring.

Formålet med utredningen er å vurdere om en overføring av gravplassdriften til en kommunal tjeneste kan gi en mer effektiv ressursutnyttelse og samtidig opprettholde eller forbedre kvaliteten på tjenesten, spesielt gjennom tettere samarbeid med eksisterende kommunale tjenester.

6. **Sikre vinterdrift av fotballbaner**

Kommunedirektøren bes om å legge frem en sak for kommunestyret som redegjør for vinterdrift av kommunens fotballbaner, hvilke baner som prioriteres i dag og en liste over hvilke baner som kan prioriteres opp etter behov, kostnadsestimater knyttet til dette og hvilke eventuelle andre tiltak som må til for å sikre gode forhold for fotballspillende barn og voksne gjennom vinteren.

Saken skal inneholde en

1. Kartlegging av hvilke baner som teknisk og økonomisk er egnet for vinterdrift.
2. Vurdering av tiltak som snørydding, isfjerning og bruk av undervarme der dette er aktuelt.
3. En oversikt over kostnader knyttet til vinterdrift av fotballbaner idag og hvordan de fordeles mellom kommunen og det enkelte idrettslag/brukergruppe.
4. Saken skal inneholde vurdering av kostnads- og driftskonsekvenser, samt mulige finansieringsmodeller herunder en egen kostnadsoversikt over driften av energisentralen / varmeanlegget i Sofiemyr idrettspark, og hvordan kommunen vil dekke strømkostnaden de vintrene det ikke er overskuddsvarme fra anlegget.

I saksforberedelsene bør lokale idrettslag og brukergrupper involveres i vurderingene for å sikre en god forankring av forslagene. Vinterdrift av fotballbaner gir barn, unge og voksne muligheten til å være fysisk aktive året rundt, noe som bidrar til bedre folkehelse og trivsel i kommunen.

Fotballbaner som er tilgjengelige også om vinteren kan redusere inaktivitet, skape sosiale møteplasser og bidra til idrettsglede uavhengig av årstid.

Flere kommuner har allerede gode erfaringer med vinterdrift ved hjelp av snørydding, undervarme og annen tilrettelegging.

Tiltak for vinterdrift av fotballbaner vil være et viktig bidrag til en aktiv og inkluderende kommune der idrett og fysisk aktivitet kan utøves hele året.

Votering:

Pracons endringsforslag til pkt. 8 støttes med 6 stemmer (2AP, 1KRF, 1MDG, 1SV, 1V) mot 7 stemmer og falt

Pinds forslag om at verbalforslagene tas til orientering støttes enstemmig.

Kommunedirektørens innstilling med endringsforslag fra SV fikk 2 stemmer (1SV, 1MDG) og falt

Kommunedirektørens innstilling med endringsforslag fra KRF fikk 2 stemmer (1KRF, 1V) og falt

Kommunedirektørens innstilling med endringsforslag fra AP fikk 3 stemmer (2AP, 1MDG) og falt

Kommunedirektørens innstilling med endringsforslag fra H, FRP, PP, SP støttes med 7 stemmer (4H, 2FRP, 1PP) mot 6 stemmer.

Formannskapetets innstilling 21.11.2024:

Kommunedirektørens innstilling med endringsforslag fra H, FRP, PP og SP:

1. Økonomi- og handlingsplan 2025-2028, inkludert årsbudsjett og økonomiplan, vedtas i samsvar med forskriftsmessige oversikter i kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan 2025-2028, herunder:
 1. Hovedoversikt drift slik den kommer frem av §5-4 Bevilgningsoversikt drift (1A)
 2. Netto driftsbudsjett per virksomhetsområde slik det kommer frem av §5-4 Sum bevilgning drift, netto (1B)
 3. Hovedoversikt investering slik den kommer frem av §5-5 Bevilgningsoversikt investering (2A)
 4. Investeringsbudsjett per virksomhetsområde slik det kommer frem av §5-5 Bevilgningsoversikt investering (2B)
2. Kommunedirektøren gis fullmakt til følgende låneopptak:
 1. Lån til finansiering av investeringer, inntil 1 179 mill. kroner.
 2. Lån til startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 320 mill. kroner.
 3. Likviditetslån innenfor en kredittramme begrenset oppad til 100 mill. kroner i henhold til kommunens reglement for finans- og gjeldsforvaltning.
 4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å refinansiere lån innenfor rammene i reglement for finans- og gjeldsforvaltning.
 5. Kommunedirektøren gis fullmakt til å overføre restbudsjett 2024, mer-/mindreforbruk, på ikke-avsluttede investeringsprosjekter til årsbudsjett 2025, inklusiv finansiering.
3. For tjenester innen vann, avløp, renovasjon, slam, feiing, private reguleringsplaner, bygge-/delesaker, saksbehandling etter matrikkelloven og utslippstillatelser etter forurensningsloven skal gebyrnivået tilsvare full kostnadsdekning i henhold til lovverk og gjeldende retningslinjer for selvkost. Tilsvarende gjelder også for seksjoneringsaker.
4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å disponere flyktingefondet ved behov.

5. Kommunale gebyrer, avgifter, brukerbetalinger og festeavgift til Nordre Follo kirkelige fellesråd fastsettes som vist i økonomi- og handlingsplanen (gebyrlisten). Kremasjonsavgift til Nordre Kirkelige fellesråd avvikles fra 1. juli 2025.
6. Planstrategi i økonomi- og handlingsplan 2025-2028 legges til grunn i det videre arbeidet.
7. Ved utskriving av skatt nyttes Stortingets fastsatte maksimale satser.
8. For 2025 bosettes inntil 220 flyktninger.

Vedlagte regneark viser partienes forslag til endringer i drifts- og investeringsbudsjettet.
Fremlagte verbalforslag ble enstemmig tatt til orientering.

Saksfremlegg

Kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan 2025-2028

Kommunedirektørens innstilling

1. Økonomi- og handlingsplan 2025-2028, inkludert årsbudsjett og økonomiplan, vedtas i samsvar med forskriftsmessige oversikter i kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan 2025-2028, herunder:
 1. Hovedoversikt drift slik den kommer frem av §5-4 Bevilgningsoversikt drift (1A)
 2. Netto driftsbudsjett per virksomhetsområde slik det kommer frem av §5-4 Sum bevilgning drift, netto (1B)
 3. Hovedoversikt investering slik den kommer frem av §5-5 Bevilgningsoversikt investering (2A)
 4. Investeringsbudsjett per virksomhetsområde slik det kommer frem av §5-5 Bevilgningsoversikt investering (2B)
2. Kommunedirektøren gis fullmakt til følgende låneopptak:
 1. Lån til finansiering av investeringer, inntil 1 179 mill. kroner.
 2. Lån til startlån fra Husbanken til videre utlån, inntil 320 mill. kroner.
 3. Likviditetslån innenfor en kredittramme begrenset oppad til 100 mill. kroner i henhold til kommunens reglement for finans- og gjeldsforvaltning.
 4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å refinansiere lån innenfor rammene i reglement for finans- og gjeldsforvaltning.
 5. Kommunedirektøren gis fullmakt til å overføre restbudsjett 2024, mer-/mindreforbruk, på ikke-avsluttede investeringsprosjekter til årsbudsjett 2025, inklusiv finansiering.
3. For tjenester innen vann, avløp, renovasjon, slam, feiing, private reguleringsplaner, bygge-/delesaker, saksbehandling etter matrikkelloven og utslippstillatelser etter forurensningsloven skal gebyrnivået tilsvare full kostnadsdekning i henhold til lovverk og gjeldende retningslinjer for selvkost. Tilsvarende gjelder også for seksjoneringsaker.
4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å disponere flyktningefondet ved behov.
5. Kommunale gebyrer, avgifter, brukerbetaling og festeavgift til Nordre Follo kirkelige fellesråd fastsettes som vist i økonomi- og handlingsplanen (gebyrlisten). Kremasjonsavgift til Nordre Kirkelige fellesråd avvikles fra 1. juli 2025.
6. Planstrategi i Økonomi- og handlingsplan 2025-2028 legges til grunn i det videre arbeidet.
7. Ved utskriving av skatt nyttes Stortingets fastsatte maksimale satser.
8. For 2025 bosettes inntil 220 flyktninger.

Sammendrag

Kommunedirektøren legger med dette frem sitt forslag til økonomi- og handlingsplan for Nordre Follo kommune for perioden 2025-2028. Det legges frem et forslag til driftsbudsjett og investeringsbudsjett. Forslaget bygger på tidligere økonomiplanvedtak og vedtak gitt i tidligere saker.

Økonomi- og handlingsplan er kommunedirektørens forslag til prioriteringer og målsettinger for perioden 2025-2028. Kommunelovens § 14-3 regulerer kommunenes krav om økonomiplan i fireårsperioder og årsbudsjett. Økonomi- og handlingsplan viser kommunens prioriteringer og ønskede resultater i fireårsperioden frem mot 2028. Dokumentet inneholder både budsjett og handlingsplan i henhold til kommunelovens bestemmelser og periodens handlingsdel for Kommuneplan 2019-2030.

Kommunedirektørens forslag gir et negativt netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter i 2025. Mens kommunens vedtatte handlingsregel for netto driftsresultat er satt til 2,0 prosent, gir kommunedirektørens budsjettforslag et nivå på dette nøkkeltallet i 2025 på - 1,1 prosent. I perioden har forslaget et positivt netto driftsresultat på gjennomsnittlig 0,5 prosent.

Rammetilskudd for 2025 er beregnet ut fra det nye inntektssystemet. Kommunen taper om lag 67 mill. kroner på omleggingen knyttet til endrede kostnadsnøkler og regionalpolitiske tilskudd. I tillegg kommer reduserte skatteinntekter som er noe vanskeligere å beregne.

Kommunen har til dels store merforbruk innenfor flere virksomhetsområder i 2024, og innsatsen for 2025 vil i første omgang handle om å få økonomisk kontroll på disse områdene. Fra 2026 -2028 anslås et omstillingsbehov i størrelsesorden 360 mill. kroner.

Investeringsbudsjettet i planperioden 2025-2028 er på samlet brutto 4,15 mrd. kroner, der finansieringsbehovet i 2025 i form av lånoptak er på totalt 1 179 mill. kroner pluss 320 mill. kroner til startlån. Samlet finansieringsbehov forutsetter salg av eiendom for 64,3 mill. kroner i perioden. Gjennomsnittlig gjeldsgrad for planperioden vil være på 142,9 prosent, og 135,8 prosent for 2025.

Klimabudsjettet inngår som en del av Økonomi- og handlingsplan 2025-2028. Klimabudsjettet presenterer tiltak som foreslås gjennomført i 2025, sammen med utslippseffekt av tiltakene og finansiering. Tiltakene dekker både direkte og indirekte utslipp. Det betyr både utslipp som skjer innenfor kommunens grenser, og utslipp som skjer utenfor kommunens grenser som resultat av aktiviteter innenfor kommunens grenser.

Faktaopplysninger

Økonomi- og handlingsplan er kommunedirektørens forslag til prioriteringer og målsettinger for perioden 2025-2028. Forslaget bygger videre på Økonomi- og handlingsplan 2024-2027, justert for endringer i de økonomiske rammeforutsetningene som har kommet frem i løpet av høsten, herunder de forutsetninger som ligger i forslag til statsbudsjett og lokale prognoser for skattevekst.

Forslaget til Økonomi- og handlingsplan 2025-2028 er utarbeidet i samarbeid med kommunens virksomheter. Tillitsvalgte og verneombud har medvirket i arbeidet gjennom drøftinger i lokale og sentrale samarbeidsutvalg. Forslaget behandles i partssammensatt utvalg før politisk behandling.

Lover og regler

Kommunelovens § 14-3 regulerer kommunenes krav om økonomiplan i fireårsperioder og årsbudsjett. Plan- og bygningsloven § 11-1 regulerer kommunens krav om handlingsdel til kommuneplanen. Økonomiplanen etter kommuneloven § 14-2 kan inngå i eller utgjøre handlingsdelen.

FNs bærekraftsmål

For informasjon om hvilke bærekraftsmål som berøres i saken, henvises det til Økonomi- og handlingsplan 2025-2028.

Økonomiske konsekvenser

Økonomiske konsekvenser er grundig utredet. Det vises spesielt til kapitlene Økonomisk handlingsrom og Driftsbudsjett.

Alternative løsninger

I henhold til Kommunelovens § 14-3 må økonomiplanen for de neste fire årene og årsbudsjettet for det kommende året vedtas før årsskiftet. Det er ingen alternativ til å utarbeide en økonomi- og handlingsplan.

Kommunedirektørens vurdering

Overordnet status økonomi

Kommunens økonomiske handlingsrom er fortsatt under sterkt press i planperioden, og dette er en nasjonal trend som er blitt forsterket i 2024. Økte finanskostnader og store investeringer setter spesielt sitt preg på driften i årene fremover. Dagens utgiftsnivå, og det økende behovet for å finansiere renter og avdrag, er ikke økonomisk bærekraftig over tid. For å klare å utvikle morgendagens tjenester samtidig som vi oppnår en bærekraftig økonomi, er det helt avgjørende at vi har en felles forståelse av de utfordringene vi står overfor som samfunn og kommune. Vi må se langt frem i horisonten for å ta de riktige valgene for fremtiden.

Kommunedirektørens forslag til økonomi- og handlingsplan 2025-2028 legger opp til et løp der vi på kort sikt jobber med å få kontroll på virksomhetsområdene som i dag har store økonomiske merforbruk. Samtidig som vi vil forberede store og krevende prioriteringer fra og med 2026.

Til tross for reduserte inntekter og krevende rammebetingelser, vurderer kommunedirektøren å ha lagt fram et forslag til budsjett- og handlingsplan som tar hensyn til kommunens samfunnsoppdrag og utfordringer. I budsjettet er det for eksempel foreslått å prioritere tiltak for å redusere klimagassutslippene, å øke Helse og mestring sine økonomiske rammer for å imøtekomme et større tjenestebehov, å etablere 20 nye lekeapparater for å tilrettelegge for økt aktivitet, og å øke ressursen til ressurskoordinatorer på skolene for å redusere antall elever med bekymringsfullt fravær. I tillegg foreslås det at vi prioriterer tiltak for å ta i bruk mulighetene som ligger i kunstig intelligens (KI) og samskaping gjennom innovasjon og utvikling.

Budsjettforslaget bygger på prinsipper om å gi en balansert fremstilling av frie inntekter, utvikling i finansutgifter og tilgjengelige midler til fordeling i tjenestene. På den måten synliggjøres det reelle behovet for tilpasning og effektivisering av tjenestetilbudet.

Det er tatt høyde for økte kostnader og økte inntekter knyttet til befolkningsøkning i hele perioden. Det er i tillegg vesentlig å holde farten oppe på omstillingen. Den anslåtte veksten i frie inntekter vil i planperioden i stor grad gå med til å dekke økte demografikostnader og lønns- og prisvekst.

Utviklingen i kommunens utgifter henger sammen med hvilke oppgaver kommunen løser, og hvordan vi løser dem. De årlige driftskostnadene og investeringene må reduseres. For å sikre økonomiske rammer og gjennomføringskraft i fremtiden er det behov for en omstilling av

kommunens tjenester. Dette gjør at vi må forme tjenestene på en ny måte. Det stiller krav til godt samarbeid mellom administrasjon, politikere og innbyggere og vilje til innovasjon og omstilling. Det vil også være nødvendig å slutte med tjenester som til nå har vært gitt av kommunen.

Samlet i økonomiplanperioden er det totale omstillingsbehovet i størrelsesorden 360 mill. kroner. Omstillingen kan bety endrede eller reduserte tjenester og i noen tilfeller oppsigelser av medarbeidere. Inndekning for økte rente- og avdragskostnader kan skje enten ved å frigjøre midler fra kommunens tjenester eller reduksjon i planlagte investeringer. Selv om utfordringene er store, skal disse løses. Omstillingsprosessen vi må gjennom vil gå over flere år. Dette vil være krevende for alle, både innbyggere, folkevalgte, administrasjon og ansatte. Omstillingen er likevel nødvendig for å opprettholde økonomisk bærekraft fremover.

En kombinasjon av høyere gjeld og økte finanskostnader, øker kommunens finansielle risiko. I kst-sak 22/2023 ble finansiell handlingsregel for kommunens gjeldsgrad revidert, og total gjeldsgrad skal ikke overstige et snitt på 109 prosent i økonomiplanperioden 2024-2027. Dette tilsier et bærekraftig investeringsnivå på om lag 900 mill. kroner brutto per år. Kommunedirektøren legger opp til innføring av et slikt årlig investeringstak, med krav om å innfri målet i løpet av få år. Vi må bygge så billig som mulig, vi må sikre mest mulig arealeffektiv bruk av de byggene vi har, en del bygg som var planlagt rehabilitert må utsettes og bygg /eiendom kommunen ikke trenger til egen tjenesteproduksjon må avhendes.

Investeringsbudsjettet er i all hovedsak basert på tidligere vedtatte investeringer og vedtak i Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan fra juni 2022. Justeringer mellom årene i perioden, og enkelte økninger/reduksjoner, er foreslått tatt inn. I tillegg er det meldt inn enkelte nye investeringer. Det er foretatt vurderinger med hensyn til realisme og kritisk behov.

Det er i hele planperioden lagt inn økning knyttet til arealendringer, driftskonsekvenser av investeringer og prioriteringer. For 2025 er rammen økt med 58 mill. kroner knyttet til dette. I tillegg er det i 2025 satt av 203 mill. kroner til konsekvensjusteringer. Konsekvensjusteringer er i all hovedsak knyttet til kostnader kommunen er forpliktet til ut fra lov, avtaleverk eller vedtak, og inkluderer avsetning til lønnsoppgjør.

Kommunedirektøren foreslår som et utgangspunkt en generell prisjustering av kommunens avgifter og gebyrer på 4,1 prosent, med unntak av de satser som er særbehandlet av kommunestyret, bestemt av Storting eller forskrift, eller er foreslått endret i budsjettforslaget. Det vises til vedlegg til økonomi- og handlingsplanen for en komplett oversikt over forslag til satser.

Det legges opp til at gebyrinntekter og kommunale avgifter i stor grad skal være til selvkost/selvfinansierende der dette ikke er i strid med lov eller forskrift.

Spesielle forhold

Bosetting av flyktninger

Nordre Follo kommune mottar hvert år anmodning fra IMDi om bosetting av flyktninger. Så langt har kommunen akseptert anmodningen, og søkt å bosette i tråd med denne. Anmodningen fra IMDi kommer i slutten av november.

Kommunen har hatt en høy bosetting de siste to årene, og det vil fortsatt være mange flyktninger som trenger tjenester fra kommunen de nærmeste årene. Øvrig tjenesteapparat i kommunen melder at det er stort press på tjenestene, og det anslås at det kan komme til kapasitetsutfordringer fremover.

For 2025 foreslår kommunedirektøren derfor at kommunen kan bosette færre flyktninger enn anmodningen tilsier, og foreslår en bosetting på inntil 220 flyktninger i 2025 og 200 de påfølgende år i perioden. Det er alltid forbundet med stor usikkerhet når det gjelder bosetting og ankomster av flyktninger. Ifølge statsbudsjettet for 2025 foreslås det reduksjon av kvoteflyktninger, og dette vil også påvirke oss.

Nordre Follo kirkelige fellesråd - Kremasjonsavgift

Fellesrådet har i sitt budsjettforslag foreslått at dagens kremasjonsavgift på 8 600 kroner fjernes, slik at kistebegravelser og kremasjon likestilles avgiftsmessig for innbyggere i Nordre Follo kommune. Gravplasslovens intensjon er valgfrihet mellom kremasjon og kistebegravelser uavhengig av avdødes religion/livssyn.

Tiltaket vil både på kort og lang sikt redusere arealbruk. Det vil også redusere behov for arbeidstid til vedlikehold dersom gravplassareal ikke utvides. I tillegg reduseres medgått arbeidstid ved færre antall kistebegravelser. Med bakgrunn i dette forutsetter kommunedirektøren at en økning i antall kremasjoner fremover dekkes innenfor Fellelsrådets rammer.

Ski, 22.10.2024

Øyvind Henriksen
kommunedirektør

Jane Short Aurlien
Ass. kommunedirektør

Vedlegg

Kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan 2025-2028

Vedlegg 1 - 2025-2028

Vedlegg 2_Innkallinger og protokoller fra IKS og interkommunale samarbeid 2025

- Økonomi- og handlingsplan 2025-2028
 - Vedlegg 1:
 - Planoversikt
 - Formål og fremdrift for investeringer
 - Gebyrliste
 - Historiske vedtak 2020-2024
 - Vedlegg 2:
 - Innkallinger og protokoller fra IKS, kommunale samarbeid